

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11CoP/68/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1720200113
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Patrícia Železníková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1720200113.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Patrície Železníkovvej a členiek senátu JUDr. Bianky Gelačíkovej a Mgr. Aleny Čakváriovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti A.: E., nar. XX.XX.XXXX a F., nar. XX.XX.XXXX, zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke - E. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. 1, XXX XX H., zastúpenej JUDr. Margitou Medveczkou, advokátkou so sídlom Drotárska cesta 68, 811 02 Bratislava, IČO: 36068110, a starému otcovi - D. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. 1, XXX XX H., deti rodičov: matky - C. A., rod. R., nar. XX.XX.XXXX, pobyt neznámy a otca - E. A., nar. XX.XX.XXXX, t.č. ÚVTOS A., G. XX, XXX XX A., v konaní o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odbor sociálnych vecí a rodiny so sídlom Moyzesova 2, 902 01 Pezinok, na nariadenie ústavnej starostlivosti maloletých detí a na nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie starej matky proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok, č.k. 5P/10/2020-18 zo dňa 28.01.2020, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie sa z r u š u j e a vec sa mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením dočasne zveril maloleté deti A.: E., nar. XX.XX.XXXX a F., nar. XX.XX.XXXX, do starostlivosti B. pre deti a rodiny Nádej, so sídlom Trnavská 62, 900 27 Bernolákovo. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Pezinku, odbor sociálnych vecí a rodiny, Moyzesova 2, 902 01 Pezinok, poveril zabezpečením umiestnenia maloletých do Centra pre deti a rodiny Nádej, so sídlom Trnavská 62, 900 27 Bernolákovo po vykonateľnosti tohto uznesenia.

2. Súd prvej inštancie takto rozhodol po oboznámení sa s obsahom návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odboru sociálnych vecí a rodiny na nariadenie neodkladného opatrenia a pripojených listín, dospievajúc k záveru o dôvodnosti dočasného zverenia maloletých detí do ústavnej starostlivosti, pre dostatočné preukázanie bezodkladnosti úpravy pomerov v navrhovanom smere. Za zrejmé považoval, že starí rodičia, ktorým sú maloletí zverení do náhradnej osobnej starostlivosti, starostlivosti o ne nezvládajú a nemôžu im poskytnúť takú intenzívnu starostlivosť, akú maloleté deti vzhľadom na svoje správanie a zdravotný stav potrebujú. Za najlepší záujem maloletých detí považoval poskytovanie starostlivosti v špecializovanom zariadení. Vec právne posúdil podľa ust. § 325 ods.1, § 331 ods.1, zák. č. 160/15 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) a § 1, § 2 ods.1, § 367 ods.1,3 zák. č. 161/15 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len CMP), čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

3. Proti tomuto rozhodnutiu podala prostredníctvom zvolenej právnej zástupkyne odvolanie stará matka, navrhujúc uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť, alebo zmeniť a návrh zamietnuť. Uviedla, že napadnuté uznesenie bolo starým rodičom doručené dňa 04.02.2020, avšak ešte predtým, ako sa vôbec dozvedeli o jeho vydaní, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok realizoval výkon rozhodnutia za prítomnosti 4 príslušníkov PZ SR, ktorý postup považovala v rozpore so zákonom a najmä s najlepším záujmom maloletých detí. Poukázala na písomné podanie OZ Úsmev ako dar zo dňa 06.02.2020, v ktorom

poukázalo na neodborný a nezákonný zásah pracovníčky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odbor sociálnych vecí realizovaný dňa zo dňa 31.01.2020. Mala za to, že skutočným dôvodom pre podanie návrhu je intervencia mesta Pezinok, ktorý potrebuje k 29.02.2020 vypratať nájomný byt v ktorom bývajú a ich zlá finančná situácia. Uviedla, že nebolo preukázané, že by sa jej zdravotný stav, alebo zdravotný stav jej manžela zmenil oproti 09/2019, kedy sa konala prípadová konferencia a tiež to, že by sa zmenili pomery v rodine odôvodňujúce podanie návrhu, navyše za stavu, že svoj dlh voči mestu Pezinok pomocou akreditovaného subjektu Úsmev ako dar splatili, čím im výpovedný dôvod zanikol. Mala za to, že súd prvej inštancie nezistil skutočný stav veci a dostatočne sa nevenoval podmienkam pre nariadenie ústavnej starostlivosti maloletých detí. Aj keď súd vo svojom rozhodnutí hovorí o dočasnom charaktere rozhodnutia, nevyplýva z neho jeho časové ohraničenie. Uviedla, že je nesporné, že ona a členovia jej rodiny sú osobami v hmotnej núdzi, ktoré vo výpovednej lehote uhradili svoje záväzky dňa 27.01.2020 na Mestskom úrade Pezinok, čím boli exekúcie vedené voči nim zastavené. Pokiaľ ide o tvrdenia o nepriaznivom stave starého otca, tieto považovala za účelové, pretože starý otec detí prekonal mozgovú príhodu v novembri 2018 a ako vyplýva aj z Priebežnej správy o práci s rodinou zo dňa 02.12.2019, koncom minulého roka sa už zapájal do výchovy maloletých detí. Poukázala na lekársku správu zo dňa 03.02.2020 o jej zdravotnom stave, potvrdzujúcu, že po zdravotnej stránke je schopná starostlivosti o maloleté deti. Pokiaľ ide o výchovné problémy maloletých detí, tieto považuje za adekvátne ich zdravotnému stavu (prekonaných traumám) a pubertálnemu veku. Poukázala na záver vyjadrenia akreditovaného subjektu Úsmev ako dar z ktorého vyplýva, že na pomoci ich rodine je zaangažovaných viacero odborníkov, ktorí sú presvedčení, že najlepším prostredím pre výchovu detí je ich rodinné prostredie. Uviedla, že má snahu sa o svoje vnúťatá spolu s manželom postarať podľa svojich najlepších možností a schopností, pričom maloleté deti tiež chcú zostať v ich osobnej starostlivosti. Mala za to, že prirodzená biologická rodina je najlepšie miesto pre výchovu a rozvoj maloletých detí a poukázala na judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá je úplne jednoznačná v tom, že primárne chráni biologickú rodinu, a preto akékoľvek rozdelenie rodiny predstavuje závažný zásah do práva na rodinný život a preto sa musí opierať o dostatočne závažné a pádne argumenty motivované záujmom dieťaťa (viď J. a G. proti Q., rozsudok veľkej komory z 13.07.2000, ods. 148).

4. Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odbor sociálnych vecí a rodiny vo svojom vyjadrení k odvolaniu starej matky zotrval na dôvodoch návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Uviedol, že pri dlhodobej práci s rodinou vyčerpali všetky možnosti pomoci rodine, aktuálne majú dôvodnú obavu o priaznivý psychický, fyzický a sociálny vývin maloletých detí, pričom rodinný príslušník, ktorému by maloleté deti mohli byť zverené im nie je známy. Zo správy o umiestnení maloletých detí zo dňa 15.02.2020 vyplýva, že maloleté deti sa nepodarilo umiestniť do súdom určeného zariadenia a obe maloleté deti sa nachádzajú naďalej v osobnej starostlivosti starých rodičov.

5. Odvolací súd preskúmal vec, v ktorej nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 65 a § 66 zák. č. 161/15 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 378 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej „CSP“), a dospel k záveru, že odvolanie starej matky je čiastočne dôvodné, rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je možné potvrdiť ani zmeniť a je potrebné ho zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Ochrana princípov spravodlivého procesu na zákonnej úrovni prislúcha všeobecným súdom. Porušenie práva na spravodlivý proces sa môže prejavíť v ktoromkoľvek štádiu konania na súde prvej inštancie. Porušením práva na spravodlivý súdny proces sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníkov konania, ktoré im poskytujú procesnoprávne predpisy. O procesnú vadu v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Obsah práva na spravodlivý proces (right to fair trial) je pomerne široký a medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia.

7. V zmysle Civilného mimosporového poriadku a Civilného sporového poriadku účastníci konania majú v konaní právo na to, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá (§ 30 CMP), právo oboznámiť sa s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a vyjadriť k nim svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon (§ 167 CSP), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 33 ods. 1 CMP), právo na doručenie predvolania na pojednávanie tak, aby mal účastník dostatok času na prípravu, spravidla najmenej 5 dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať (§ 33 ods. 2 CMP), právo zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku (§ 219 CSP), právo na to, aby bol účastníkom rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 223 CSP), právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (§ 220 ods. 2 CSP).

8. Podľa ust. § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Podľa § 367 ods. 1 CMP, neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého pri sebe, maloletého odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

10. Podľa § 367 ods. 3 CMP, uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

11. Podľa § 69 CSP súd ustanoví procesného opatrovníka fyzickej osobe, ktorá nemôže samostatne konať pred súdom a nemá zákonného zástupcu. Rovnako postupuje, ak zákonný zástupca nemôže za fyzickú osobu konať alebo ak je nečinný.

12. Podľa § 106 ods.1 písm. a) CSP Ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca,

13. Podľa § 106 ods. 3 CSP ak fyzická osoba nemá adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky, doručuje súd písomnosti tejto fyzickej osobe oznámením na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu. Písomnosť sa považuje po 15 dňoch od zverejnenia oznámenia za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

14. Úlohou odvolacieho súdu je posúdiť závažnosť každého porušenia, pritom môže dospieť k riešeniu, že niektoré menej závažné pochybenia môže napraviť svojim postupom. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia je preto taký zásah do práva na spravodlivý proces, ktorý vzhľadom na jeho povahu alebo intenzitu nie je možné v odvolacom konaní napraviť a ktorý zásah odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé.

15. V prvom rade odvolací súd považoval za potrebné vytknúť súdu prvej inštancie formálnu nesprávnosť rozhodnutia v jeho výrokovej časti, keď napriek tomu, že v odôvodnení uznesenia odkazuje na ust. § 367 CMP, nerozhodol o povinnosti starých rodičov odovzdať maloleté deti do starostlivosti navrhovaného subjektu. Takýmto rozhodnutím súdu prvej inštancie preto nebol naplnený účel § 367, z ktorého starým rodičom, ktorí majú na základe rozsudku Okresného súdu Bratislava III č.k. 37P184/2007-54 zo dňa 20.11.2007 právoplatného dňa 28.12.21007, do náhradnej osobnej starostlivosti zvereného maloletého E. A. nar. 15.XX.XXXX a rozsudkom Okresného súdu Pezinok č.k. 12P/44/2013-77 zo dňa 18.02.2013 právoplatného dňa 02.07.2014 do náhradnej osobnej starostlivosti zvereného maloletého F. A. nar. XX.XX.XXXX, nevyplýva žiadna povinnosť na odovzdanie maloletých detí. Takéto rozhodnutie potom nenapĺňa podmienky a účel ust. § 367 s priamym dopadom na jeho vykonateľnosť (§ 367 ods. 3 CMP) a lehotu (§ 367 ods. 2 CMP), s následkami na správnosť postupu pri výkone rozhodnutia. V danom posudzovanom prípade sa odvolací súd, ktorý nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania musel po preštudovaní celého spisového materiálu vysporiadať so skutočnosťou, či postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a odňatie možnosti konať pred súdom. Odvolací súd tiež dospel k záveru, že uznesenie nespĺňa kritéria pre odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP, keď jeho odôvodnenie spočíva iba v zachytení podstatného obsahu návrhu. Odvolací súd po preskúmaní danej posudzovanej veci okrem vyššie uvedenej formálnej nesprávnosti výroku uznesenia

a nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia v miere napĺňajúcej jeho nepreskúmateľnosť (§ 220 CSP), však zistil aj iné závažné pochybenia súdu prvej inštancie v jeho postupe a to neustanovenie maloletým deťom kolízneho opatrovníka na ich zastupovanie (§ 69 CSP) v čase rozhodovania o neodkladnom opatrení. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo ustanoviť maloletým deťom na konanie procesného opatrovníka (kolízneho), keďže táto povinnosť súdu vyplýva priamo zo zákona. Význam ustanovenia procesného opatrovníka má bezprostredný súvis s právom na súdnu ochranu. Ak by súd neustanovil procesného opatrovníka, dochádza k vade konania, ktorú možno namietat prostredníctvom riadneho aj mimoriadneho opravného prostriedku. Súd prvej inštancie svojim postupom porušil právo na spravodlivý proces, keď nepostupoval správne pri doručovaní písomností do vlastných rúk všetkým účastníkom konania. Z obsahu spisu v prvom rade nevyplýva, že by prostredníctvom Registra obyvateľov Slovenskej republiky zisťoval adresu matky maloletých detí na doručovanie a uspokojil sa v návrhu uvedeným tvrdením, že pobyt matky je neznámy a bez jeho overenia pristúpil k doručovaniu písomností matke do vlastných rúk podľa § 106 ods.3 CSP (navyše súd prvej inštancie takýto postup zvolil aj pri doručovaní ďalších písomností a predvolania na termín pojednávania). Rovnako z obsahu spisu nevyplýva, že by písomnosti do vlastných rúk (uznesenie s prílohami) doručoval aj starému otcovi D. A., ktorému sú tak ako starej matke, maloleté deti do náhradnej osobnej starostlivosti zverené. Súd prvej inštancie sa tiež nevysporiadal s tvrdením vyplývajúcim z obsahu návrhu, že starý otec nie je spôsobilý na právne úkony a že z dôvodu zdravotného postihnutia je mu ustanovený opatrovník v osobe jeho manželky E. A., keď nezisťoval v akom rozsahu a na aké právne úkony a či vôbec, je tento účastník konania obmedzený v spôsobilosti na právne úkony a kto je oprávnený za neho konať. Napokon z obsahu spisu súdu prvej inštancie tiež nevyplýva, že by odvolanie starej matky (plná moc zo dňa 14.02.2020 udelená E. A. D. E. E., podľa jej obsahu nezahŕňa aj právne zastúpenie D. A.) správne doručoval všetkým účastníkom konania, keď ho na vyjadrenie doručil iba Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odboru sociálnych vecí a rodiny.

16. Podľa § 389 ods. 1 písm. a/, b/ CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak neboli splnené procesné podmienky a súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

17. Vzhľadom na zistenie porušenia práva účastníkov konania na spravodlivý proces v miere zakladajúcej dôvod pre zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, sa odvolací súd nezaoberal odvolacími dôvodmi v merite veci.

18. V prejednávanvej veci súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a tento nedostatok nebolo možné napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd uznesenie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom súd prvej inštancie bude povinný odstrániť pochybenia vo svojom postupe, vzhľadom na plynutie času a možnú zmenu skutkových okolností opäť v aktuálnom čase posúdiť celkovú rodinnú situáciu maloletých detí a o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, odbor sociálnych vecí a rodiny opätovne rozhodnúť, dôvody svojho rozhodnutia uvedie v jeho písomnom vyhotovení tak, ako mu to ukladá ust. § 220 ods. 2 CSP.

19. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednomyseľne, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).